

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Anny Hradilové a soudkyň JUDr. Karly Trávníčkové a Mgr. Diany Vebrové ve věci žalobkyně **JUDr. Aleny Pšejové, Ph. D.**, s místem výkonu činnosti Kroměříž, Velehradská 507, PSČ 767 01, **insolvenční správkyň dlužníka Josefa Křupalý**, narozeného 14.10.1971, bytem Nemotice 74, PSČ 683 33, proti žalovaným
1) Josefu Křupalovi, narozenému 13.9.1945, bytem Pozděchov 196, PSČ 756 11
2) Zdeňce Křupalové, narozené 10.2.1949, bytem Pozděchov 196, PSČ 756 11, zastoupených JUDr. Františkem Novosadem, advokátem, se sídlem Vsetín, Smetanova 1101, PSČ 755 01, o určení neúčinnosti právního úkonu, jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníka Josefa Křupalý, narozenému 14.10.1971, bytem Nemotice 74, PSČ 683 33, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. KSBR 45 INS 13467/2010, o odvolání žalovaných ze dne 18.2.2015 proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 19.12.2014, č.j. 45 ICm 1711/2011 - 100,

t a k t o:

I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku I. **m ě n í** tak, že žaloba, aby bylo určeno, že právní úkon dlužníka Josefa Křupalý, nar. 14.10.1971, bytem 683 33 Nemotice 74, a to souhlasné prohlášení ze dne 17.3.2009, kterým dal dlužník souhlas žalovaným Josefu Křupalovi, nar. 13.9.1945, bytem 756 11 Pozděchov 196 a Zdeňce Křupalové, nar. 10.2.1949, bytem 756 11 Pozděchov 196, ke zpětnému převzetí darovaných nemovitostí a současně k zápisu vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí k nemovitostem a pozemku st. parcela č. 143, zastavěná plocha a nádvoří, součástí pozemku je stavba bez č. p./ č. e. zem. stav., stavba stojí na pozemku p. č. st. 143, pozemku st. parcela č. 383, zastavěná plocha a nádvoří, součástí pozemku je stavba: Pozděchov č. p. 196, rod. dům, stavba stojí na pozemku p. č. st. 383 a pozemku parc. č. 241/2 zahrada, vše zapsané u Katastrálního úřadu pro Zlínský kraj, Katastrální pracoviště Vsetín na LV č. 305 pro obec a katastrální území Pozděchov, je neúčinný, se **z a m í t á**.

II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalovaným k rukám společným a nerozdílným na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně částku ve výši 22.109 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám jejich advokáta.

III. Žalobkyně je povinna zaplatit žalovaným k rukám společným a nerozdílným na náhradu nákladů odvolacího řízení částku ve výši 12.133,80 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám jejich advokáta.

IV. Ve výroku IV. se rozsudek soudu prvního stupně **m ě n í** tak, že žalovaným se povinnost zaplatit soudní poplatek ve výši 2.000 Kč neukládá.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem označeným v záhlaví tohoto rozhodnutí Krajský soud v Brně určil, že právní úkon dlužníka Josefa Křupalý, nar. 14.10.1971, bytem 683 33 Nemotice 74, a to souhlasné prohlášení ze dne 17.3.2009, kterým dal dlužník souhlas žalovaným Josefu Křupalovi, nar. 13.9.1945 a Zdeňce Křupalové, nar. 10.2.1949, oba bytem 756 11 Pozděchov 196, ke zpětnému převzetí darovaných nemovitostí a současně k zápisu vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí k nemovitostem a pozemku st. parcela č. 143, zastavěná plocha a nádvoří, součástí pozemku je stavba bez č. p./ č. e. zem. stav., stavba stojí na pozemku p. č. st. 143, pozemku st. parcela č. 383, zastavěná plocha a nádvoří, součástí pozemku je stavba: Pozděchov č. p. 196, rod. dům, stavba stojí na pozemku p. č. st. 383 a pozemku parc. č. 241/2 zahrada, vše zapsané u katastrálního úřadu pro Zlínský kraj, katastrální pracoviště Vsetín na LV č. 305 pro obec a katastrální území Pozděchov, je neúčinný (výrok I.), řízení v části, kterou se žalobkyně domáhala po žalovaných tyto nemovitosti vyklidit a žalobkyni vydat, zastavil (výrok II.), zavázal žalované k povinnosti uhradit žalobkyni společně a nerozdílně na náhradu nákladů řízení částku 3.045,72 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku (výrok III.) a zavázal žalované k povinnosti společně a nerozdílně zaplatit České republice na účet Krajského soudu v Brně soudní poplatek ve výši 2.000 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku (výrok IV.).

V důvodech soud prvního stupně uvedl, že žalobkyně se svou žalobou doručenou 1.7.2011 původně domáhala vedle určení neúčinnosti právního úkonu dlužníka a to souhlasného prohlášení ze dne 17.3.2009, kterým dal dlužník žalovaným souhlas ke zpětnému převzetí darovaných nemovitostí a k zápisu vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí, i určení, že předmětné nemovitosti jsou ve vlastnictví dlužníka. Na základě dispozitivního úkonu žalobkyně s žalobou, soud usnesením ze dne 25.9.2013 připustil změnu žaloby tak, že namísto určení, že předmětné nemovitosti jsou ve vlastnictví dlužníka, žalobkyně požadovala, aby soud zavázal žalované k povinnosti společně a nerozdílně tyto nemovitosti vyklidit a předat žalobkyni (insolvenční správyni). Nicméně podáním ze dne 18.12.2014, kromě toho, že upravila petit žaloby v souladu se změnami spojenými s přijetím zákona č. 89/2012 Sb. a s tím souvisejících právních předpisů, žalobkyně v části kterou se domáhala vyklizení a předání předmětných nemovitostí, vzala tímto podáním zpět.

V žalobě uvedla, že dlužník byl na základě darovací smlouvy ze dne 12.11.2003 výlučným vlastníkem předmětných nemovitostí, které získal darem od žalovaných (svých rodičů), přičemž smlouvou bylo ve prospěch žalovaných zřízeno věcné břemeno spočívající v právu užívání celého přízemí domu č. p. 196 na st.p.č. 383 a spoluužívání pozemku p.č.st. 143 a 383, p.č. 241/2. Dne 13.3.2009 žalovaní, kteří bydleli s dlužníkem v předmětných nemovitostech, jej vyzvali k vrácení daru z důvodu chování obdarovaného, které mělo hrubě porušovat dobré mravy (nadměrné pití alkoholu, velmi hrubé urážky dárců, které byly soustavné a značné intenzity) a již dne 17.3.2009 bylo dlužníkem společně s žalovanými podepsáno

souhlasné prohlášení, kterým dal dlužník souhlas ke zpětnému převzetí darovaných nemovitostí a zápisu vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí k nim. Dle žalobkyně se dlužník tímto vzdal dobrovolně svého jediného majetku za situace, kdy byl předlužen, když ze seznamu závazků přiloženému k návrhu na povolení oddlužení podaném dne 12.11.2010 vyplývá, že výše jeho dluhů v uvedeném období přesahovala 4,5 mil. Kč, u osmi závazků byla nařízena exekuce z celkového počtu 32, u 18 závazků dlužník zastavil platby, přičemž podnikatelská činnost dlužníka byla ukončena ke dni 1.5.2009. Vrácení daru se dlužník nebránil účelově a tím ve smyslu ustanovení § 242 insolvenčního zákona úmyslně zkrátil uspokojení věřitelů, když tento úmysl musel být žalovaným znám. Šlo o právní úkon učiněný vůči osobě blízké - rodičům, kteří si byli vědomi, že předmětné nemovitosti budou zpeněženy v exekucích a tímto tomu chtěli zabránit, dlužník totiž žil s žalovanými v jednom domě až do listopadu 2010, měl zde místo podnikání a je vyloučeno, aby žalovaní alespoň o některých dluzích dlužníka nevěděli, minimálně museli vědět o dvou dluzích a to na základě půjčky poskytnuté dlužníku Ing. Bajerovou, kde se dlužníci podepsali jako ručitelé, přičemž ze smlouvy o půjčce vyplývá, že část této půjčky měla být použita na úhradu dluhu dlužníka vůči Finančnímu úřadu ve Vsetíně.

Žalovaní ve vyjádření k žalobě uvedli, že v roce 2008 začal dlužník ve velké míře požívat alkoholické nápoje, napadal je a požadoval, aby se z nemovitosti odstěhovali. Proto dlužníka vyzvali k vrácení daru výzvou ze dne 13.3.2009 s tím, že pokud darované nemovitosti nevrátí, budou nuceni věc řešit soudní cestou. Dále uvedli, že sice věděli, že dlužník podniká, ovšem nikoliv s jakými výsledky a že v žádném případě neznali míru jeho zadlužení; vrácení daru požadovali z důvodu špatného chování k nim. Při jednání dne 1.11.2013 pak uvedli, že věděli o jediné půjčce a to poskytnuté Ing. Bajerovou a při jednání dne 12.12.2014 upřesnili, že věděli ještě o dluhu dlužníka vůči „finančnímu úřadu“, neboť ručili u smlouvy o půjčce poskytnuté paní Bayerovou. Opakovali, že z důvodu porušování dobrých mravů dlužníkem měli jako dárci právo domáhat se vrácení daru a že rozhodně nevěděli o všech dluzích dlužníka s tím, že o celkové výši 4,5 mil. Kč se dozvěděli až letošního roku.

Po provedeném dokazování, především darovací smlouvou ze dne 12.11.2003, výzvou žalovaných ze dne 13.3.2009, souhlasným prohlášením ze dne 17.3.2009, prohlášením dlužníka ze dne 14.1.2013 a 9.12.2014, výpisem z živnostenského rejstříku, výpisy z katastru nemovitostí, spisem Okresního soudu ve Vsetíně sp. zn. 11 C 201/2009 (z něj protokolem o jednání ze dne 12.1.2010, výpovědí svědkyň Ivy Haboňové, Petry Křupalové - manželky dlužníka, Ing. Anny Bajerové; potvrdily, že dlužník v rozhodném období nadměrně pil, vyhazoval rodiče z domu), listinami založenými v insolvenčním spise dlužníka (smlouvou o půjčce s Ing. Anna Bajerovou, exekučními příkazy, sdělením exekutora JUDr. Ivo Dědka, přihláškami pohledávek č. 1, 5, 9, 11, 12 a 15, zápisem insolvenční správkyň ze dne 12.1.2011) soud prvního stupně po stránce skutkové dospěl k závěru, že v řízení bylo prokázáno a mezi účastníky není sporu o tom, že dne 12.11.2003 došlo mezi dlužníkem a žalovanými k uzavření darovací smlouvy, na základě níž žalovaní dlužníku darovali sporné nemovitosti a že jim bylo zřízeno věčné břemeno spočívající

v právu užívání přízemí domu a spoluužívání pozemků, že žalovaní dne 13.3.2009 vyzvali dlužníka k vrácení daru, že dlužník dal souhlas ke zpětnému převzetí daru dne 17.3.2009 a k zápisu vkladu do katastru nemovitostí a že je synem žalovaných. Dále mezi stranami nebylo sporu a z úřední činnosti je soudu známo, že insolvenční řízení vůči dlužníku bylo zahájeno dne 12.11.2010 k návrhu dlužníka, kterým se domáhal zjištění svého úpadku a jeho řešení oddlužením, usnesením ze 14.12.2010 byl zjištěn úpadek dlužníka a prohlášen konkurs na jeho majetek, když současně byl odmítnut jeho návrh na povolení oddlužení, že výše dluhů dlužníka z drtivé většiny pochází z podnikání a činila cca 4,5 mil. Kč, přičemž ze seznamu jeho závazků jako povinné přílohy k návrhu se podává, že měl 32 závazků (z toho 8 vykonatelných) a u 18 závazků zastavil platby; dlužník v minulosti podnikal, vlastnil autodopravu, přičemž vlivem krize se dostal do platební neschopnosti a došlo k zabavení vozidel.

Na základě takto zjištěném skutkovém stavu soud prvního stupně s poukazem na ustanovení § 235 odst. 1, § 236 odst. 1, § 237 odst. 1, 239 odst. 4 a § 242 zákona č. 182/2006 Sb, o úpadku a způsobech jeho řešení, (insolvenční zákon - dále jen též „IZ“), dospěl k závěru, že žaloba žalobkyně je včasná (§ 239 odst. 3 IZ) a také důvodná. Především uzavřel, že souhlasné prohlášení ze dne 17.3.2009 je platným právním úkonem, neboť má všechny náležitosti ve smyslu ustanovení § 34 občanského zákoníku (pozn. ve znění účinném do 31.12.2013), byl učiněn svobodně, vážně, určitě a srozumitelně a na jeho základě došlo ke zpětnému převzetí darovaných nemovitostí žalovanými a současně k zápisu vkladu jejich vlastnického práva do katastru nemovitostí. Tento právní úkon dlužníka je však úkonem neúčinným (ve smyslu ust. § 242 IZ), neboť dlužník jím jednoznačně zkrátil možnost uspokojení věřitelů, tento úmysl insolvenční zákon ve svém ustanovení § 242 odst. 2 předpokládá a bylo na žalovaných, jako osobách dlužníkovi blízkých, aby prokázali, že tento úmysl dlužníka jim znám nebyl. Zákon tedy předpokládá, že osoby blízké o úmyslu dlužníka zkrátit věřitele věděli a neukládá žalobci (insolvenčnímu správci) povinnost tvrdit a prokazovat, že žalovaným byl nebo musel být znám úmysl dlužníka. Úspěšná obrana žalovaných měla spočívat nejen v jejich tvrzeních, že o úmyslu dlužníka zkrátit odporovatelným právním úkonem věřitele nevěděli a ani nemohli vědět, ale také v prokázání těchto skutečností a je tedy na nich, aby zákonem stanovenou vyvratitelnou právní domněnku vyvrátili a prokázali.

V dané věci, jak dále uvedl soud prvního stupně, nejde o právní posouzení toho, zda dlužník svým právním úkonem, v souladu s právem splnil svou morální či právní povinnost tak, aby se žalovaní nemuseli soudně domáhat vrácení daru ve smyslu ust. § 630 občanského zákoníku. Proto soud nepovažoval za potřebné provádět dokazování výsledky navržených svědků ohledně naplnění podmínek tohoto ustanovení § 630 občanského zákoníku), tedy možnosti domáhat se vrácení daru pro hrubé porušování dobrých mravů dlužníkem. Ostatně o tom, že docházelo k napadání žalovaných, ať už psychickému či fyzickému dlužníkem v době cca 1 roku před vrácením daru, nebylo mezi stranami sporu, přičemž tato skutečnost byla navíc prokázána i provedenými důkazy (vyjádřením dlužníka, protokolem o jednání u Okresního soudu ve Vsetíně). Proto soud návrh žalovaných na provedení důkazů

výslechy svědků Ing. Anny Bajerové, Ivy Haboňové a Petry Křupalové, pro nadbytečnost zamítl.

Soud tedy dospěl k závěru, že souhlasné prohlášení ze dne 17.3.2009 je platným právním úkonem, avšak neúčinným a neboť v jeho důsledku jím dlužník jednoznačně zkrátil možnost uspokojení věřitelů. O tomto jeho úmyslu nemůže být pochyb již proto, že v insolvenčním návrhu, který byl dlužníkem podán 12.11.2010, se uvádí, že výše jeho dluhů z drtivé většiny pocházejících z podnikání, je cca 4,5 mil. Kč, přičemž podnikání k 30.4.2009 ukončil se ztrátou, a v březnu 2009 je datováno předmětné souhlasné prohlášení. Ze seznamu majetku předloženého dlužníkem vyplývá, že krom obvyklého vybavení domácnosti dlužník nevlastní žádný hodnotnější majetek a z 6 přihlášek pohledávek provedených k důkazu pak vyplývá, že pohledávky těchto věřitelů byly splatné minimálně v době podpisu předmětného souhlasného prohlášení. Nade vši pochybnost tedy „dobrovolným vrácením daru“ došlo ke zkrácení uspokojení věřitelů, neboť dlužník se zbavil jediného hodnotného majetku, který by mohl být použit k uspokojení věřitelů v insolvenčním řízení. Co se týče možnosti vyvrácení právní domněnky znalosti úmyslu žalovaných zbavit se majetku a zkrátit uspokojení věřitelů, soud prohlášením dlužníka ze dne 9.12.2014 o tom, že žalovaní o žádných jeho dluzích a podnikatelských aktivitách nevěděli, hodnotí jako ryze účelové. Proto soud pro nadbytečnost zamítl návrh žalovaných jeho výslech, když v řízení bylo prokázáno, ať už sdělením starostky obce Pozdřechov či protokolem o jednání před Okresním soudem ve Vsetíně, že dlužník společně žil se svou manželkou a dvěma dcerami ve druhém patře předmětného rodinného domu, kdy v prvním patře žili žalovaní a ve shodě s žalobkyní je soud toho názoru, že minimálně o některých dluzích dlužníka museli žalovaní vědět. Tuto skutečnost má soud za prokázanou i smlouvou o půjčce ze dne 17.3.2009, kterou Ing. Anna Bajerová půjčila dlužníku v hotovosti 365.104 Kč, přičemž ve smlouvě je specifikováno, jaké částky mají být použity na dluhy vůči Finančnímu úřadu ve Vsetíně (celkově částka 290.200 Kč) a žalovaní jsou ve smlouvě uvedeni jako ručitelé. Zástavní právo pro Finanční úřad ve Vsetíně bylo zapsáno do katastru nemovitostí na listu vlastnictví č. 305 již k datu 17.3.2009 a smlouva o půjčce je podepsána téhož data, kdy bylo učiněno souhlasné prohlášení dlužníka. Žalovaní tak v době učinění souhlasného prohlášení věděli bezpochyby jednoznačně o minimálně dvou věřitelích dlužníka, musel jim být proto úmysl dlužníka zkrátit uspokojení věřitelů znám, a to nejen vzhledem k podpisu uvedené smlouvy o půjčce, ale také vzhledem ke skutečnosti, že s dlužníkem bydleli ve stejném rodinném domě a je obtížné předpokládat, že neměli žádnou informaci o jeho dluzích a rovněž pak vzhledem ke skutečnosti, že ačkoliv se dlužník vůči svým rodičům - žalovaným nevhodně a urážlivě choval a požadoval, ať se z domu vystěhují, přistoupil dobrovolně k vrácení daru. Navíc k tomuto úkonu přistoupil prakticky okamžitě na učiněnou výzvu žalovaných. Jeví se tak nadmíru nepravděpodobné, že by dlužník dal souhlas bez dalšího k zpětnému převzetí nemovitostí a že by tak žalovaní vzhledem ke všem okolnostem o úmyslu dlužníka zkrátit uspokojení věřitelů ať už v exekučním nebo v insolvenčním řízení, nevěděli. Soud tak dospěl na základě zhodnocení těchto důkazů k závěru, že ve smyslu ust. § 242 odst. 1, 2 IZ bylo prokázáno, že žalovaným se zřetelem ke všem okolnostem úmysl dlužníka zkrátit

uspokojení věřitelů musel být znám. Proto soud žalobě vyhověl; žalovaní tak mají povinnost vydat dlužníkovu plnění do majetkové podstaty. Výrok o nákladech řízení soud prvního stupně odůvodnil poukazem na ustanovení § 163 IZ a § 142 odst. 1 o. s. ř. a zavázal neúspěšné žalované k povinnosti zaplatit žalobkyni náklady řízení a s ohledem na poplatkovou imunitu žalobkyně (§ 11 odst. 2 písm. r) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, rozhodl o přechodu poplatkové povinnosti na žalované (§ 2 odst. 3 cit. zák.).

Proti tomuto rozsudku, výslovně proti výroku v odstavci I., III. a IV., podali žalovaní včasné odvolání. Namítali, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, kdy soud nepostupoval dle ustanovení § 630 občanského zákoníku ve znění účinném do 31.12.2013. Již v řízení před Okresním soudem ve Vsetíně sp. zn. 11 C 201/2009, a to u jednání dne 12.1.2010, uvedený soud poučil tehdejšího žalobce FINCOM TRADE LTD., který se vůči žalovaným domáhal určení neúčinnosti stejného právního úkonu dlužníka, že věc je možno posoudit jinak, a to tak, že toto souhlasné prohlášení nelze považovat za právní úkon. Úkonem na základě kterého došlo k souhlasnému prohlášení a zpětnému zápisu nemovitostí na původní vlastníky totiž byla výzva žalovaných ze dne 13.3.2009 ve smyslu ustanovení § 630 občanského zákoníku, respektive ze dne 17.3.2009. Dále soudu vytkli, že neprovedl navržený důkaz výsledkem dlužníka a dalších svědků (byť byli vyslechnuti v jiném řízení a soud označeným spisem provedl důkaz). Žalovaní mají za to, že výsledkem dlužníka a dalších svědků, by soud získal objektivní obraz o chování dlužníka v rozhodném období k žalovaným, ale i dalším rodinným příslušníkům a pak by musel dojít k jiným právním závěrům, když již z důkazů provedených u Okresního soudu ve Vsetíně jednoznačně vyplynulo (bylo prokázáno), že dlužník Josef Křupala ml. hrubým způsobem, porušoval dobré mravy a to jak vůči žalovaným, tak k ostatním rodinným příslušníkům, proto měli dárce – žalovaní právo v souladu s ustanovením § 630 občanského zákoníku odňat dar obdarovanému - svému synovi. Odvolatelé věděli pouze o dvou dlužích, uvedených ve smlouvě o půjčce ze dne 17.3.2009 a v době zpětného převodu nemovitostí na žalované, nebyly v katastru nemovitostí vedeny další dlužníkovi závazky. Proto na uvedenou půjčku ručili. Hlavním důvodem odnětí daru bylo však chování dlužníka, kterým porušoval dobré mravy, a v řízení nebylo prokázáno, že by o dalších závazcích dlužníka věděli. Toto soud opírá jen fakt, že bydleli s dlužníkem v jednom domě, případně z doručovaných písemností, přitom přebírání pošty měl dlužník zajištěno na hlavní poště ve Vsetíně. To vše by se provedenými (jimi již navrženými) důkazy prokázalo. Proto odvolatelé navrhli doplnění dokazování a změnu rozsudku tak, že žaloba bude zamítnuta v celém rozsahu, případně aby odvolací soud v napadené části rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Odvolací soud především konstatuje, že s ohledem na datum zahájení insolvenčního řízení ve věci dlužníka Josefa Křupaly, nar. 14.10.1971 (12.11.2010) a předmětného řízení (1.7.2011) a dále s ohledem na skutečnost, že s účinností od 1.1.2014 byl zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a jeho řešení změněn zákonem č. 294/2013 Sb., kdy podle článku II. přechodných ustanovení tohoto zákona, zákon č.

182/2006 Sb. ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona platí i pro insolvenční řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, přičemž právní účinky úkonů, které v insolvenčním řízení nastaly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány, je rozhodným zněním insolvenčního zákona v přezkoumávané věci insolvenční zákon ve znění účinném od 1.1.2014.

Podle § 7 IZ platí, že nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“) týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekucí se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.

S účinností od 1.1.2014 byl rovněž změněn zákon č. 99/1963 Sb. (občanský soudní řád) zákonem č. 293/2013 Sb.; s ohledem na shora uvedená přechodná ustanovení a znění § 7 IZ, je pro dané řízení rozhodné znění občanského soudního řádu ve znění účinném od 1.1.2014.

Odvolací soud po zjištění, že odvolání bylo podáno včas a osobami k tomuto úkonu oprávněnými, že obsahuje způsobilé odvolací důvody ve smyslu § 205 odst. 2 o.s.ř., přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně v odvoláním napadené části, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a odst. 1, odst. 3 a odst. 5 o.s.ř.) a po té kdy věc projednal u odvolacího jednání a částečně zopakoval dokazování, dospěl k závěru, že odvolání žalovaných nelze upřít důvodnosti.

Pokud jde o skutková zjištění soudu prvního stupně z darovací smlouvy ze dne 12.11.2003, na základě které bylo vloženo (zapsáno) do příslušného katastru nemovitostí vlastnické právo k předmětným nemovitostem ve prospěch dlužníka, jde o zjištění správná.

Odvolací soud (s ohledem na svůj právní názor a dosavadní judikaturu Nejvyššího soudu ČR) částečně zopakoval dokazování a zjistil:

- z „Výzvy k zániku právního vztahu upraveného v § 630 občanského zákoníku“, datované dne 13.3.2009, že žalovaní se jí domáhali a současně vyzvali obdarovaného Josefa Křupalu (nar. 14.10.1971) k vrácení daru a to pozemků a budov, jak jsou zde specifikovány (a jsou uvedeny ve výroku I. napadeného rozsudku) s tím, že tyto nemovitosti mu byly dárci darovány na základě darovací smlouvy ze dne 12.11.2003, vklad práva v jeho prospěch byl zaspán dne 5.1.2004. Důvodem k vrácení daru je chování obdarovaného, kterým hrubě porušuje dobré mravy. Chování vykazující známky hrubého porušování dobrých mravů se projevuje od září roku 2008, jedná se o nadměrné pití alkoholu související s následnými velmi hrubými urážkami dárců a toto hrubé porušování dobrých mravů je soustavné a značné intenzity. Dále dárci oznámili obdarovanému, že dnem převzetí této výzvy se ze zákona oni stávají opět vlastníky darovaných nemovitostí. Podpis dárců je úředně ověřen (dne 17.3.2009);

- z listiny označené „Souhlasné prohlášení k zápisu vlastnického práva k nemovitostem do katastru nemovitostí“ datované dne 17.3.2009, že Josef a Zdeňka Křupalovi na základě darovací smlouvy ze dne 12.11.2003 darovali Josefu Křupalovi (nar. 14.10.1971) dar, a to pozemky a budovy, jak jsou zde specifikovány (a jsou uvedeny ve výroku I. napadeného rozsudku). Dne 16.3.2009 Josef Křupala, nar. 14.10.1971 převzal od dárců výzvu k zániku právního vztahu upraveného v § 630 občanského zákoníku k uvedeným darovaným nemovitostem. V článku II. dal Josef Křupala, nar. 14.10.1971 souhlas ke zpětnému převzetí darovaných nemovitostí a současně k zápisu vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí k uvedeným nemovitostem, jak jsou zde specifikovány (a jsou uvedeny ve výroku I. napadeného rozsudku). Listina je podepsána dlužníkem a žalovanými dne 17.3.2009 (podpisy jsou úředně ověřeny).

Podle ustanovení § 630 občanského zákoníku v rozhodném znění (tj. ve znění účinném ke dni výzvy dárců či souhlasného prohlášení - viz shora) platí, že dárce se může domáhat vrácení daru, jestliže se obdarovaný chová k němu nebo členům jeho rodiny tak, že tím hrubě porušuje dobré mravy.

V ustanovení § 630 občanského zákoníku (ve znění účinném do 31.12.2013) je - jak dovodila již ustálená judikatura Nejvyššího soudu ČR (srov. například jeho usnesení ze dne 14.4.2011 sp. zn. 30 Cdo 2125/2009, usnesení ze dne 16.9.2008, sp. zn. 33 Odo 936/2006, rozsudek ze dne 12.12.2002 sp. zn. 22 Cdo 1620/2001, rozsudek ze dne 15.12.2005 sp. zn. 33 Odo 563/2004, který byl uveřejněn pod č. 83 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2006, usnesení ze dne 25.11.2004 sp. zn. 33 Odo 253/2004, usnesení ze dne 17.12.2009 sp. zn. 33 Cdo 3001/2009, rozsudek ze dne 20.3.2014 sp. zn. 21 Cdo 202/2013, 21 Cdo 439/2014, rozsudek ze dne 15.10.2014, sp. zn. 30 Cdo 2644/2014 a další) - upraven zvláštní způsob zániku darovacího vztahu v důsledku právního úkonu učiněného dárce. Z této judikatury vyplývá závěr, že „okamžikem jednání obdarovaného, které naplňuje znaky uvedené v ustanovení § 630 občanského zákoníku, vzniká dárce právo domáhat se vrácení daru, tedy požadovat po obdarovaném vrácení toho, co bylo předmětem darování. Využije-li dárce tohoto práva, zaniká darovací vztah okamžikem, kdy jeho projev vůle došel obdarovanému; dárce může svůj právní úkon učinit jakoukoliv formou (písemně nebo ústně, výslovně nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnost o tom, co chtěl projevit), a to i tehdy, byla-li předmětem darovací smlouvy nemovitost. Byla-li darována věc, projevem vůle dárce o odvolání daru došlým obdarovanému se ruší darovací smlouva a obnovuje se původní právní vztah, tj. obnoví se vlastnictví dárce k věci s účinky ex nunc, a obdarovaný, který se tak stal neoprávněným držitelem, je povinen mu věc vydat (§ 126 odst. 1 občanského zákoníku). Protože vydání daru dárce není zvláště upraveno, řídí se analogicky ustanoveními občanského zákoníku o bezdůvodném obohacení“ (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.3.2014 sp. zn. 21 Cdo 202/2013, 21 Cdo 439/2014).

Na základě těchto závěrů, formulovaných obdobně ve všech shora uvedených rozhodnutích Nejvyššího soudu ČR, lze shrnout, že k zániku darovacího vztahu

dochází na základě dvou po sobě jdoucích právních skutečností, tj. hrubého porušení dobrých mravů chováním obdarovaného vůči dárci nebo členům jeho rodiny a konečně jednostranného právního úkonu dárce adresovaného obdarovanému. Proto pokud jsou splněny oba uvedené předpoklady ve smyslu ustanovení § 630 občanského zákoníku, pak se bez dalšího obnovilo vlastnické právo k darované věci dnem, kdy požadavek dárce na vrácení daru (právní úkon učiněný ústně nebo písemně) došel obdarovanému a obdarovaný je povinen darovanou věc vydat (v případě nemovitostí vyklidit). Je-li předmětem daru nemovitost, pak skutečnost zda stav zápisů v katastru nemovitostí neodpovídá hmotněprávním poměrům (z hlediska vlastnického práva dárce), je nerozhodná. Souladu mezi právním stavem a stavem zápisů v katastru nemovitostí lze dosáhnout buďto vytvořením relevantní součinnosti ze strany obdarovaného tím, že s dárce uzavře „souhlasné prohlášení o uvedené skutečnosti“ za podmínek stanovených katastrálními předpisy (pozn. v přezkoumávaném případě dle zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem a jeho prováděcí vyhlášky č. 26/2007 Sb., v rozhodném znění), kdy tehdejšími katastrálními předpisy obsahově korespondující souhlasné prohlášení bylo možno předložit příslušnému katastrálnímu úřadu k provedení zápisu do katastru nemovitostí ve formě záznamu, anebo na základě rozsudku soudu, vydaného v řízení o určení vlastnictví k předmětným nemovitostem, případně na podkladě uzavřeného soudního smíru (viz závěry v rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.10.2014 sp. zn. 30 Cdo 2644/2014 a ze dne 27.3.2013 sp. zn. 30 Cdo 626/2013).

K tomu dlužno dodat, že shora zmíněné „souhlasné prohlášení“ o uvedené skutečnosti (ve smyslu zák. č. 265/1992 Sb. a § 40 prováděcí vyhlášky 26/2007 Sb.), kterým obdarovaný na základě oprávněné výzvy dárce (dle § 630 občanského zákoníku) poskytuje dárci patřičnou součinnost, není tou právní skutečností (tj. právním úkonem), která má za následek obnovení vlastnického práva dárce (tou je výzva k požadovanému vrácení daru, pokud byly splněny předpoklady uvedené v ustanovení § 630 občanského zákoníku), nýbrž je pouze deklarací obnovení vlastnického práva dárce (tj. vydání daru ve smyslu ustanovení § 126 odst. 1 občanského zákoníku).

Promítnuto na nyní projednávanou věc nutno uzavřít, že souhlasné prohlášení ze dne 17.3.2009 je sice i úkonem dlužníka, kterým ovšem pouze potvrzoval, že on sám nerozporuje výzvu žalovaných k vrácení daru. Tomuto úkonu dlužníka proto nelze úspěšně odporovat (tj. domáhat se určení jeho neúčinnosti ve smyslu ustanovení § 235 a násl. IZ), neboť se nejedná o úkon, mající za následek obnovení vlastnického práva žalovaných a tudíž není způsobilý zkrátit uspokojení vymahatelných pohledávek jeho věřitelů. Takovým úkonem mohl být pouze jednostranný právní úkon žalovaných, kterým se domáhali vrácení daru. Tomuto úkonu žalovaných však žalobkyně nemůže úspěšně ve smyslu ust. § 235 a násl. IZ odporovat, neboť je oprávněna se domáhat určení neúčinnosti pouze těch právních úkonů, které učinil dlužník.

Jelikož otázka, zda k požadovanému vrácení daru byly splněny všechny předpoklady ve smyslu § 630 občanského zákoníku v rozhodném znění, a současně zda se ze strany žalovaných jednalo o platný právní úkon, na základě kterého se žalovaní skutečně opětovně stali vlastníky předmětných nemovitostí, jde nad rámec tohoto sporu (nebyla jeho předmětem), proto se jí nebylo možno v tomto řízení zabývat.

Ze všech shora uvedených důvodů proto postupoval odvolací soud dle ustanovení § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. a v napadené části, to je ve výroku I., rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že ve zbývajícím rozsahu žalobu žalobkyně zamítl.

V souladu s ust. § 224 odst. 2 o.s.ř., v návaznosti na ust. § 142 odst. 1 bylo nutno s ohledem na výsledek tohoto odvolacího řízení, nově rozhodnout o nákladech řízení před soudem prvního stupně. Úspěšní žalovaní byli v dané věci právně zastoupeni, mají proto právo na náhradu nákladů řízení v celkové výši 22.109 Kč. To je odměna advokátka za 4 úkony právní služby po 3.100 Kč (převzetí zastoupení 18.10.2013, vyjádření ve věci 21.10.2013, účast u jednání 1.11.2013 a 12.12.2014 dle vyhl. č. 177/1996 Sb.), 4x náhrada hotových výdajů po 300 Kč (§ 13 cit. vyhlášky), 2x cestovné ze Vsetína do Brna a zpět ve výši celkem 3.072 Kč (při počtu km celkem 280, náhrady 3,70 Kč, průměrné spotřebě 5,11 l/100 km, ceně pohonných hmot 35 Kč), náhrada advokáta za ztrátu času 1.600 Kč, to vše navýšené o DPH ve výši 3.837 Kč.

O nákladech odvolacího řízení rozhodl odvolací soud dle ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. V odvolacím řízení vznikly úspěšným žalovaným náklady v celkové výši 12.133. To je na soudním poplatku z odvolání 2.000 Kč, dále odměna advokáta za 2 úkony právní služby po 3.100 Kč (odvolání, účast u odvolacího jednání), 2 x náhrada hotových výdajů po 300 Kč (§ 13 cit. vyhlášky), cestovné osobním vozidlem Vsetín - Olomouc a zpět (při průměrné spotřebě 5,1 l/100 km, sazbě náhrad 3,70 Kč, ceně benzínu 36,10 Kč za 1 litr, počtu km celkem 176), náhrada za ztrátu času za 6 ½ hodin 600 (§ 14 odst. 3 cit. vyhlášky), tyto náklady na právním zastoupení navýšené o DPH 1.758 Kč.

Lhůtu k plnění a platební místo k zaplacení náhrady nákladů řízení určil odvolací soud podle § 160 odst. 1 a § 149 odst. 1 o.s.ř.

Jelikož žalovaní byli v tomto sporu úspěšní, nebyly splněny podmínky k přechodu poplatkové povinnosti ve smyslu ustanovení § 2 odst. 3 zák. č. 549/1991 Sb.; proto odvolací ve výroku IV. napadený rozsudek změnil tak, že se žalovaným povinnost zaplatit soudní poplatek ve výši 2.000 Kč neukládá.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné ve lhůtě dvou měsíců ode dne jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím Krajského soudu v Brně, pokud napadené rozhodnutí závisí

na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 237, § 239, § 240 odst. 1 o.s.ř.).

V Olomouci dne 2. prosince 2015

Za správnost vyhotovení:
Jitka Jahodová

JUDr. Anna Hradilová v.r.
předsedkyně senátu